

FIDE 2014
Kopenhaagen, Taani
28.–31. mai 2014

Alexander Lott, halduskolleegiumi nõunik

I. Valitud mõtteid

Børge Dahl (Taani Ülemkohtu president):

- Euroopa Kohus on läinud harmoniseerimisega liiga kaugele (ühes konkreetsete näidetega);
- Euroopa Kohtu „õiguslik aktivism“ ja „dünaamiline lähenemine“ ei ole kooskõlas õigusriigi põhimõttega.

Martin Lidegaard (Taani välisminister):

- Euroopa Liidu lepingu art 1 osas, mille järgi luuakse Euroopa rahvaste üha tihedam liit, kus otsused tehakse nii avalikult ja kodanikulähedaselt kui võimalik, ei tohi esimene eesmärk varjutada teist (kodanikulähedust).

Vassilios Skouris (Euroopa Kohtu president):

- finantskriis ohustas Euroopa Liidu eksistentsi, mille taustal tehti Pringle'i lahend (Skouris seda paralleeli küll välja ei too, aga nt Anne-Marie Burley ja Walter Mattli on järeldanud, et Euroopa Kohtu praktika/õiguslik aktivism 1963-1964 *Van Gend en Loos* ja *Costa vs. ENEL* asjades oli vajalik vältimaks ühenduse lagunemist).

Paul Craig (Oxfordi prof):

- EL liikmesus peab põhinema *pacta sunt servanda* põhimõttel, selle rikkumine tingis ka kriisi: ei nimeta küll Maastrichti kriteeriume, aga paigutub pilti.

Joseph Weiler (EUI president):

- EP valimiste tõeline häda ei peitu selles, et äärmuslased uues koosseisus teiseks suurimaks jõuks (sellega tuleb demokraatia toime, kuulamine demokraatia pärisosa), tema tõelise pessimismi aluseks on see, et võrreldes nii 65 %-se osalusega 1979. a on see näitaja viimasel kahel valimisel jäänud 43 % piirimaile;
- kriis kui tõhetk: solidaarne Euroopa kui ilus jutt suurema sisuta (eelarvamuste süvenemine „laiskade lõunamaalaste“ suhtes jne).

Silvana Sciarra (Firenze prof):

- vaja rohkem meetmeid vaesuse vastu;
- tööliste ametiühingud peaksid olema suunanäitajad ja debattide alustajad.

Hubert Legal (EL Nõukogu õigusnõunik):

- olemasolev lepinguline raamistik ning majandus- ja rahandusliidu õiguslik regulatsioon on kaugel rahuldavast, kuid igasugused referendumid lähitulevikus välistatud.

Laialdase aplausi teeninud osaleja saalist:

- horisontaalse koostöö süvendamiseks (mille olulisust toonitas oma sõnavõtus ka Andreas Voßkuhle) ülemkohtute vahel (vs vertikaalne suhestuses Euroopa Kohtuga) tuleks luua analoogiline otsuste tõlkeid sisaldav portaal nagu nt LexisNexis USA-s.

Mattias Kumm (NYU prof):

- EL õiguse kohaldamata jätmiseks kolm alust: 1) vastuolu inimõigustega, nt Solange (möödunud nähtus Euroopa integratsioonis); 2) *ultra vires* (väga aktuaalne, nt OMT); 3) konstitutsiooniline identiteet.
- EL õiguse kohaldamata jätmiseks väidetava vastuolu tõttu konstitutsioonilise identiteediga ei piisa sellise vastuolu konstateerimisest kõrgema kohtu poolt, vaid tuleb järgida ka sisulist ja menetluslikku nõuet:
 - 1) materiaalne: tuleb ära näidata, et konstitutsiooni asjassepuutuv tõlgendus on kooskõlas euroopalike väärtustega;
 - 2) formaalne: eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule, milles märgitakse ära vastuolu konstitutsioonilise identiteediga ja antakse sedakaudu ka Luksemburgi kohtule võimaluse kinnitada, et EL õigus vastuolus euroopalike väärtustega.

II. Noppeid erinevates teemablokkides fiskaalpakti ja ESM-i tähendusest

Jean-Paul Keppenne (Euroopa Komisjoni õigusnõunik):

- fiskaalpakti art 3(1) põhineb ennekõike EL ja LR-de koostööl, Euroopa Kohus ei saa liialt sekkuda (legitiimsus) – Komisjon on semestri raames kord peaaegu ühe LR aruande tagasi saatnud, mille välistamiseks rakendas LR kõikvõimalikke meetmeid;
- Keppenne: legitiimsus, EL õiguse kaudu sanktsioonide kohaldamine fiskaalnõuete rikkumise eest on midagi muud kui siseriikliku õiguse alusel (art 3 lg 1 „kuldne reegel“).

Skouris:

- fiskaalpakt oluline, sest kuigi sisuliselt olid lepingus sätestatud nõuded juba olemas ka EL õiguses, siis arvestades eelarvepädevuse riivet, pidi sellega kaasnema legitiimsus, mida tagas fiskaalpakti ratifitseerimisprotsess.

Legal:

- EL aluslepingutes puudus õiguslik alus „kuldse reegli“ (3% nõue) jaoks;
- fiskaalpakti art 8 sisuline uuendus võrreldes *lex lata*’ga, sest laiendati Euroopa Kohtu kontrolli lepingu täitmise üle ning nähti ette selleks automaatne menetlus, samas kui EL õiguse puhul eeldanuks menetluse alustamine LR-de sellekohast (ebatõenäolist) initsiatiivi.

Fabian Amtenbrink (Rotterdami prof):

- kriisi ohjamiseks sõlmitud välislepingute „repatrieerimine“ vajalik, et vähendada demokraatlikku defitsiiti: EL õigussüsteemis see tasakaal paigas, kuid nt ESMAL art 4(4) hääletusprotseduur, otsuste suletud uste taga langetamine ja üksikisiku jaoks võimaluse puudumine oma õiguste rikkumise korral kohtu poole pöördumiseks ei järgi EL õigust.

Isiklikud vestlused ESM-i osas vastutanud Hollandi RaM esindaja ja doktorantidega:

- Hollandis igasugune debatt ESMAL art 4(4) suhtes puudus, hollandlased pidasid kiirmenetlust ja vetoõiguse puudumist vajalikuks, et tagada ESM-i tõhusus;
- Hollandi RaM esindaja: peamine oli välistada kiirmenetlusega pankade otserekapitaliseerimine, mille välistamiseks tehakse eeldatavalt järgmisel nädalal teatavaks sellesisuline resolutsioon.

III. Noppeid erinevates teemablokkides OMT kaasusest

Keppenne:

- EKP roll ELL art 127(2) mõttes ei piirdu vaid liidu rahapoliitika rakendamisega, vaid tema põhiülesandena on sätestatud ka selle „määratlemine“ – põhiküsimus seisneb EKP kaalutlusruumis selle käigus (Andres Tupitsa kinnitusel põhimõtteline küsimus).

OMT on osa EKP esmasest eesmärgist: hinnastabiilsuse tagamine (vajadus EKP pädevuse laiendamiseks puudub);

- tühistada ei saa pressiteadet.

Amtenbrink:

- enamus LR-de raportööre kaitses FIDE raportis Euroopa Keskpanga rolli kriisi käigus;
- pressiteate tühistamise osas – küsimus selles, kas meetme väljakuulutamise oli mõeldud tekitada õiguslikke tagajärgi (kaldub nii arvama).

Takis Tridimas (King's College'i prof):

- BVerfG-i eelotsusetaotlus „protest koostöö kaudu“

BVerfG-i esindaja saalist:

- eitas „protesti koostöö kaudu“: tegemist komplitseeritud küsimusega, kus on vajalik õiguslane koostöö (koostöö ilminguks pidas seda ka lõpupaneel, kuhu kuulusid m.h. Skouris ja Voßkuhle);
- küsimus on EKP kaalutlusruumist, kuid õigussüsteem peab seadma sellele piirid, mitte EKP ise;
- koosmõjus ESM-i ja teiste meetmetega võivad need piirid olla ületatud.

Michael Waibel (Cambridge'i lektor) saalist:

- immuuniteet tagatud kõigile keskpankadele, kuid mitte EKP-le, mis kujutab riski selle sõltumatusele (Saksamaa oli eestvedajaid selle nõude kujundamisel ja tagamisel, kuid praegu peamisi ohustajaid);
- vastus saalist: EKP saab anda ka määruseid, mille suhtes peab kohtulik kontroll olema ette nähtud.